

E Mintha rajzolna, úgy faragta a betűket

FERENCZ LAJOS KŐFARAGÓ LÁNYÁVAL,
FERENCZ ESZTER RESTAURÁTORRAL
BESZÉLGETTÜNK

Ferencz Lajos kőfaragómester (1950–2001) lánya, Ferencz Eszter restaurátor lett. Precízen, fegyelmezetten dolgozik, ez a hivatása, porcelán, kerámia és üveg tárgyakat, valamint régészeti leleteket restaurál. A hobbjára pedig, hogy expresszív jellegű képeket fest, ez jelenti a szabadságot. A Szombathelyi Művészeti Szakközépiskolába járt, a Képzőművészeti Egyetemen tanult tovább, majd a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum restaurátori részlegére került. Gyermekként sokszor elkísérte édesapját a munkába, sőt még faragott is követ, valószínűleg innen ered a formák iránti érzékenysége. Anyai ágon a színek szeretetét és a festést örökölte.

Mi az egy mondat, ami bemutat téged?

Törekedni kell az egyszerű, letisztult, elegáns megoldásokra, nem kell túlgondolni a dolgokat!

Ferencz Eszter az édesapjával – Kőszeg, temető, 1990

Mi inspirált a restaurátori munkára?

Olyan szakmát szerettem volna, ahol a szobrász képességeimet, fejlett színérzékemet és az eszemet egyaránt tudom használni. A szilikátrestaurálásban mindhárom adottságra szükség van.

Az iskolaválasztásaidat támogatta édesapád? Milyen segítséget adott az utadon?

Apunak köszönhetem, hogy a Szombathelyi Művészeti Szakközépiskolát választottam 1992-ben. Kitűnő tanuló voltam, de nem akartam gimnáziumba menni. Erősek voltak a kreatív képességeim. Munkakapcsolatban állt Hesztera Aladár restaurátorral, aki akkor tárgyre Restaurálást tanított az újonnan induló iskolában. Mint apa az apának elmesélte, hogy nem tudom, merre induljak. Megmutatta milyen kőkiegészítésekben segítettem, milyen precízen dolgozom. Aladár rögtön rákérdezett. „Nem akar restaurátor lenni?” Így kezdődött minden. Az a bizonyos szikra azonnal felvillant bennem, és tizennégy éves korom óta nem akartam más lenni, csak restaurátor.

Mennyi időt töltöttél gyerekkorodban édesapád műhelyében? Mi tetszett neked a munkájában? Mi váltotta ki belőled irányában a legnagyobb elismerést? Milyen alkotásait idézed fel szívesen?

Nagyon sok időt töltöttünk a testvéreimmel Apuval. Nyaranta elkísértük a vidéki temetőbe, ha ment dolgozni. Segítettünk neki, ha aranyozásnál szelárnyékot kellett tartani, vagy vizes polírozásnál a pici slagot mi tartottuk oda, ahová kérte. Ahogy nőttünk, úgy vont be észrevétlenül egyre komolyabb feladatokba képességeinknek megfelelően. Úgy szívtunk magunkba a gyakorlati tudást, hogy észre sem vettük, és mindeközben gyerekek maradhattunk. Imádtam munka közben nézni. Hihetetlen békességgel tölt el a mai napig, ha ezekre a műhely-pillanatokra gondolok. Barna köpenyben, vastag fekete keretes védőszemüvegben, a gránit kő fölé hajolva, hihetetlen könnyed, de határozott mozdulatokkal, mintha rajzolna, úgy faragta a betűket. A neoncső fényében, amit ő szerelt össze, hogy a fejkőhöz kellő magasságban legyen, mindig kis kőszilánkok csillogtak a fekete hajában. A háttérben Szécsi Pál szólt a kazettás magnóból. Én is kaptam egy védőszemüveget, erre nagyon ügyelt, és úgy figyeltem minden mozdulatát. Beszélgettünk, vagy csak csendben néztem... Hallgattam a véső, kalapács kopogást és a porfűjás összetéveszthetetlen ritmikus ütemét. Igazi zen pillanatok voltak ezek. Úgy alakult, hogy a lányom és fiam is hasonló közegben nőttek fel. Otthon a műhely mindig nyitva áll előttük. Ha dolgozom, akkor is jönnek. Mesélik a hétköznapiakat, örömeiket, bánatukat, leckét mondanak fel, érettségi tételt, vagy vizsgaelőadás szövegét. Én figyelek, de közben jár a kezem, mint apámnak.

Édesapámmal a legkomolyabb közös munkánk 1992-ben a középiskola előtti nyáron a rönöki Szent Imre-templom belső oszlopfejezeteinek és a karzat kőfaragványai-

inak helyreállítása volt. A templom komolyan megsérült a II. világháborúban, és fotók alapján kellett apuval a kiegészítéseket pótolnunk. Tizennégy évesen az úti keresztek után nagy kihívás volt, de látványosan sikerült.

Mit tanultál édesapádtól emberileg és szakmailag?

Munkaszeretetet, elhivatottságot, önmegvalósításra igényt, szakmai tiszteletet mások munkája iránt, problémamegoldó képességet, családcentrikusságot, gyerekszeretetet, türelmet, kitartást, humort, küzdeni akarást, udvarias viselkedést.

Apu mindig azt mondta, hogy neki a munkája a hobbi. Ezt mindhármunknak sikerült továbbadnia. Ádám a kőfaragást vitte tovább, én restaurátor lettem, húgom, Ági pedig elhivatott csontkovács, gyógymasször, aki arra tette fel az életét, hogy másokon segítsen. Mindhárman „munkafüggők” vagyunk. Ami érdekes: úgy alakítottuk a családi életünket, hogy mindhármunknál a gyerekeink belélnak a munkánkba, látnak minket munka közben, és remélem magukba szívják apu „örökségét”. Nem rossz alaphangolás, akármi is lesz belőlük.

Hány éve vagy a pályádon? Eszedbe jut-e ő néha a munkád során valamilyen tekintetben?

Huszonhat éve dolgozom a Savaria Múzeumban, mint restaurátor, de ha a gyakorlati éveket is beleszámoljuk, akkor harminc év telt el azóta, hogy a restaurálás mellett döntöttem, amit soha nem bántam meg. Apám szinte naponta eszembe jut, pedig húsz éve meghalt. Sokszor emlegetjük családi eseményeken is. Ha belegondolok, a felnőtt életem legfontosabb pillanataiban fizikálisan nem lehetett velem. Ha nehéz helyzet előtt állok mégis mindig rá gondolok, és arra az erőre, biztonságra, amit felénk sugárzott, most is ebből meríték. Nőként sokkal nehezebb sikeres pályát befutni, főleg a gyermeknevelés mellett, de nem lehetetlen. Felnőttként tudatosult bennem, hogy mekkora hálával tartozom apunak, mert ő mindig úgy nevelt minket, hogy mi lányok okosak, erősek, önállóak vagyunk, és ugyanannyit érünk, mint egy fiú. Az öcsém születéséig, sokszor ugratták a kollégái, hogy kőfaragóként mit akar „ennyi lánnyal”. De őt ez egyáltalán nem zavarta, viccesen elütötte a dolgot, nevetett rajtuk és büszkén mesélt rólunk. Mindig támogatott az elképzeléseink megvalósításában. Fájó, hogy a „gyümölcs” beérését egyikünk esetében sem láthatta. Szerintem nagyon büszke lenne mindhármunkra. Elégedett lenne, hogy Ádám ilyen szépen tovább tudta vinni a családi vállalkozást, és a műemlékek, műemléképületek megmentése a cég egyik fő profilja lett. Örülne Ági mélyen elhivatott csontkovács és masször képességeinek, amivel rengeteg embernek segített már, és persze az én szakmai sikereimnek. Legjobban azonban az unokáknak örülne.

(Merklin Tímea)

